

کمیته ساماندهی تحقیقات کووید-۱۹

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی خراسان شمالی

ابتلا به کووید-۱۹ از طریق سطوح: آری یا خیر

پیام اصلی گزاره بزرگ

همه‌گیری کووید-۱۹ بیش از ۸۰ میلیون نفر را در بیش از ۲۰۰ کشور جهان مبتلا کرده است. راه‌های انتقال احتمالی SARS-CoV-2 شامل انتقال هواپرد، تماس بین فردی در فواصل کم، مسیره‌های هوایی کوتاه‌برد و قطرات بزرگ، مواد و وسایل و مسیره‌های مدفوعی-دهانی است. روش اصلی آلوده شدن افراد از طریق قرار گرفتن در معرض قطرات تنفسی حامل ویروس عفونی است. اما سوال اینست که **آیا این ویروس از طریق سطوح انتقال می‌یابد یا خیر؟** در این گزاره بزرگ قصد داریم به این سوال پاسخ دهیم.

مقدمه

مطالعات نشان داده است که افراد می‌توانند از طریق تماس با سطوح به SARS-CoV-2 آلوده شوند اما خطر انتقال با واسطه سطوح به موارد زیر بستگی دارد:

- میزان شیوع عفونت در جامعه
- تعداد ویروسی که توسط افراد آلوده دفع می‌شود
- رسوب ذرات ویروس دفع شده بر روی سطوح، که تحت تأثیر جریان هوا و تهویه قرار می‌گیرد
- تعامل با عوامل محیطی
- فاصله زمانی که سطح آلوده می‌شود و زمانی که شخص سطح را لمس می‌کند
- کارایی انتقال ذرات ویروس از سطوح به دست و از دست به غشای مخاطی صورت (بینی، دهان، چشم)
- دوز ویروس مورد نیاز برای ایجاد عفونت از طریق غشای مخاطی

انتقال از سطح، گندزدایی

بحث‌های زیادی در مورد آلودگی و ضدعفونی سطوح بی‌جان و تأثیر آن بر انتشار ویروس کرونا انجام شده است. اثبات قطعی انتقال از طریق سطوح دشوار است. مرکز کنترل و جلوگیری از بیماری‌ها (CDC) احتمال انتقال ویروس کووید ۱۹ از سطوح را کم می‌داند و میزان احتمال این انتقال را کمتر از ۱ در ۱۰۰۰۰ گزارش کرده است. این مرکز چکیده گزارشات خود را اینگونه بیان می‌کند:

"ممکن است افراد با لمس سطوح و سپس تماس آن با بینی، دهان و چشم‌ها بیمار شوند اما در بیشتر موقعیت‌ها، ریسک عفونت از طریق لمس یک سطح کم است"

در عین حال اعلام کرده که **بهداشت دست** برای جلوگیری از انتقال ویروس از طریق سطوح موثر است. از نظر CDC (در منزل نه مراکز بهداشتی یا درمانی) صرفاً تمیز کردن سطوح برای جلوگیری از انتقال ویروس از طریق دست کافی است و نیازی به گندزدایی سطوح نیست مگر اینکه شخص بیمار تایید شده‌ای در منزل وجود داشته باشد یا اینکه فردی مشکوک به کرونا طی ۲۴ ساعت گذشته در منزل حضور داشته باشد. اما در مراکز بهداشتی و اماکنی که مقررات خاصی برای تمیز کردن و گندزدایی دارند می‌بایستی تمیز کردن و گندزدایی روزانه انجام گیرد.

ادامه ...

به طور مشابه سازمان بهداشت جهانی (WHO) براساس آخرین بروزرسانی داده های خود گزارش داده است که **مهمترین راه انتقال ویروس کووید ۱۹ از طریق قطرات تنفسی در تماس های نزدیک (کمتر از ۱ متر) است و انتقال ویروس از طریق سطوح در صورتی محتمل است که شخص با سطح دارای آلودگی زیاد ارتباط داشته باشد.** این سازمان در مورد انتقال ویروس از طریق سطوح اعلام کرده است که:

"شواهد محدودی از انتقال ویروس کرونا از طریق سطوح و ابزار وجود دارد"

با این حال احتمال آلودگی افراد از طریق سطوح به ویروس را مردود نمی داند و اعلام کرده در صورتی امکان پذیر است که شخص سطح آلوده به ویروس را لمس کند و سپس این دست آلوده به دهان، بینی و یا چشم وی برخورد داشته باشد.

اغلب کشورها دستورالعمل خاص خود را ندارند بلکه به استناد مجامع معتبر اقدامات پیشگیرانه را انجام می دهند به عنوان مثال **دفتر منطقه ای سازمان بهداشت جهانی در اتحادیه اروپا** مشابه موارد فوق گزارش خود را اینگونه بیان کرده است:

"در مطالعات موجود، نمی توان به طور قطعی ارتباطی بین انتقال ویروس کووید-۱۹ و سطوح محیطی برقرار کرد"

مرکز پیشگیری و کنترل بیماری های چین بیان می کند که انتقال از طریق تنفس آئروسل های حامل ویروس در فاصله های کم و یا زیاد اتفاق می افتد و **احتمال انتقال ویروس SARS-CoV-2 از طریق سطوح و ابزار زیاد نیست.**

نتیجه گیری

احتمال ابتلای افراد به بیماری کووید-۱۹ از طریق تماس با سطوح آلوده به SARS-CoV-2 بسیار کم است، با این حال نمی توان به طور کامل این انتقال را مردود دانست. در اغلب موارد، تمیز کردن سطوح با استفاده از صابون یا مواد شوینده (بدون ضدعفونی) برای کاهش خطر کافی است. تمیز کردن و گندزدایی مراکز بهداشتی و درمانی همانند قبل می بایستی انجام گیرد اما در مورد منازل تمیز کردن به تنهایی کافی است اما در صورتی که در منزل طی ۲۴ ساعت گذشته مورد مشکوک یا تایید شده کووید-۱۹ وجود داشته باشد علاوه بر تمیز کردن، گندزدایی سطوح نیز توصیه می شود.

نگارش:

عبدالمجید قلیزاده (استادیار بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران)

داوران:

علی پاسبان (استادیار بهداشت محیط، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران)

مونا فانی (استادیار ویروس شناسی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران)